

column

Blowback

De schermutselingen in de Sahel, en in het bijzonder in Mali, zijn op een nogal wrange manier heel leerzaam. Het Franse besluit, half januari, om tot actie over te gaan wordt dapper maar riskant gevonden.

Kon het antwoord van de Ansar Dine rebellen zelf ("we hebben de Fransen in een val gelokt waaruit ze niet kunnen ontsnappen, welkom in de hel!") nog verwacht worden, het commentaar dat de Amerikaanse VN-ambassadrice Susan Rice zich liet ontglippen ('slecht voorbereid, *a crap*') was nu niet bepaald bemoedigend, laat staan dankbaar.

Maar de Amerikanen moeten ook bij zichzelf te rade gaan en nog eens stilstaan bij het begrip 'blowback'. Dat woord heeft voor hen ten minste twee betekenissen. In de jaren tachtig trainden ze jihadvrijwilligers voor de strijd tegen de Sovjetbezetzer in Afghanistan, om hen jaren later als Al Qaidakrijgers weer tegen te komen. Les 1: let op dat je vandaag niet je vijand van morgen traint.

Volgende ervaring: in Irak zat de afschuwelijke dictator Saddam Hoessein. In een omstreden oorlog werd hij tien jaar geleden door de VS verdreven, maar in de chaotische bezettingsjaren na 2003 werd Irak een broedplaats voor AQI (Al Qaida in Irak), een kwaadaardige uitzaaiing van de in Afghanistan bijna verslagen beweging. Les 2: let op dat contraterrorisme niet méér terrorisme voortbrengt.

Opstanden vragen
om snel politiek
maatwerk.

En nu komt daar een derde ervaring bij. De kwaal komt tegenwoordig op het medicijn af, niet andersom. Door een betrekkelijk lokale rebellie in het noorden van Mali – eigenlijk meer een oud verlangen van Toearegs naar autonomie – uit de hand te laten lopen is daar een nieuwe variant van 'blowback' in de hand gewerkt. Al Qaida mag dan nauwelijks meer gezien worden als de strak geleide multinational die vanuit HQ Pakistan een systeem van regionale terreuraanslagen regisseerde, de wereldwijde *War on Terror* heeft tien jaar later wel een soort jihad-vreemdelingenlegioen voortgebracht dat bereid is om ieder conflict waar het enig brood in ziet van 'hulp' te voorzien.

Dat blijkt uit de strijd in Syrië, de Hoorn van Afrika, Jemen, Libië en nu ook in de Sahel. Het legioen bestaat steeds uit een lokale component en een welgetrainde mobiele eenheid die de methoden van COIN intussen wel kent. Niet zelden zijn een paar honderd van deze strijders in staat een conflict tijdelijk te kapen. In Mali zijn zij nota bene versterkt met overgelopen elite-eenheden van de junta, die vorig jaar een militaire coup in Bamako pleegde en net een AFRICOM *counter terror training* in het kader van Enduring Freedom hadden ontvangen.

Prof. dr. J. (Ko) Colijn is
defensiespecialist, directeur
van 'Instituut Clingendael',
redacteur van *Vrij Nederland*
en hoogleraar aan de Erasmus
Universiteit Rotterdam

Schrale troost is slechts dat de 'hulp' nergens geliefd is omdat zij snel vervreemdt van de oorspronkelijke en plaatselijke doelstellingen van het conflict. Les 3: opstanden vragen om snel politiek maatwerk, lokale oplossingen, laat er geen standaard *terreurchapters* op los. <